

Тинне – з Голандської укріплення

Село, як і людина, уміє плакати й усміхатися, воно може бути веселим і сумним, похмурим і привітним. Село, як і людина, має свою долю, свою історію, яку творять люди, які жили та живуть у ньому. Кожне село, як і людина, має свою назву, що має якийсь походження.

В Англії існує рідкісне прізвище і - Тин не, яке належить родині відомої голландської дослідниці-географу Алексині Тинне. У 1 половині , XIX століття вона подорожувала Центральною Африкою, вивчаючи, звідки бере свій початок Ніл - річка, яка в стародавньому світі несла життя мільйонам. За сімейною легендою, один із пращурів її батька прославився ще за часів хрестових походів при штурмі фортеці в Розетті, за що й отримав ім'я Тинне.

Сучасне українське "тин" трактується як огорожа, сплетена з лози, тонкого гілля. Існує легенда про назву села Тинне. Старожили розповідають, що саме від тину пішла вона. Колись тут проходив шлях на Березне, Рівне. Люди з інших населених пунктів їздили, ходили через село і прозвали його Тинне, оскільки всі оселі були обгороджені тином. Є інша версія. Тинне в давнину розташовувалося побіля річечки Тиня, що обтікала село майже з трьох сторін і мала болотисті (тинисті) береги, куди заходили води весняного розливу Случа. Після спадання води залишалася велика кількість мулу (тини). Під час однієї історико-етнографічної експедиції історики, які завітали в Тинне, висловили припущення, що село могло бути обгородженим єдиним загальним тином, обкопаним ровом, що є характерним для більшості поселень слов'ян-дулібів. Остання версія є найбільш вірогідною.

За археологічними даними М.М. Кучінка, завідувача кафедрою археології ВДУ ім. Л. Українки, і Г. В. Охріменка, відомого волинського археолога, наш край був заселений ще за часів пізнього палеоліту. Ранньослов'янські племена густо заселяли поліські райони краю. Після Люблінської унії 1569 року його загарбала Польща, яка панувала тут понад два століття. Але про життя на території села в цей період нічого не відомо. У письмових історичних джерелах воно згадується в 1649 році. Під час визвольної війни під проводом Б. Хмельницького тут діяли повстанські загони. 26 червня 1660 року козацькі війська розгромили неподалік Тинного польські коронні війська і гнали їх під Олицький замок. З 1708 року Тинне належало Любомирським, а в 1797 цариця Катерина II подарувала село та його околиці генералу Капонічину. В 1754 році на гроші парафіян було побудовано дерев'яну церкву на честь святої мучениці Параскеви, яка згоріла в 1947 році.

У кінці XIX століття в Тинному було 62 двори та 525 жителів, а за переписом 1900 року нараховувалося вже 86 дворів, проживало: православних - 715; римо-католиків -26; німців-лютеранів - 6; євреїв -50.

За три верстви від Тинного був хутір Забара. Розповідають, що колись основний ґрунтовий шлях до Рівного пролягав через цю місцевість. Тут один єврей тримав шинок-корчму, де чоловіки надовго барилися, а один панок із Рівного гостював там доти, доки все не пропив: карету, коні, одяг.

Звідси й пішла назва - Забара. Цікавою є також назва хутора Бердуха, що притулився в понадлісовому тихому місці за дві верстви від Князівки сусіднього Березнівського району. Воно відоме як князь-село, в якому жили піддані якогось князя того часу, утримувалася в нього військова дружина. На озброєнні воїнів ХУ-ХУІІ століть були бердиші - бойові сокири, що мали вигляд видовженого півмісяця з лезом довжиною 60-100 см і держакон понад 2 метри, які в простолюдді називали бердухами. За легендою, якийсь відставний воїн-бердушник, на зразок пізніших польських жовнірів (військових), одержав земельний наділ, оселився в цьому красивому місці й таким чином заснував хутір Бердуха.

Польський слід

Як відомо, радянсько-польська війна закінчилася підписанням між цими державами Ризького мирного договору, за умовами якого до Польщі відходив і наш край. Родини польських поміщиків черговий раз повертаються на Західну Україну. Младзяновському, який оселився в Тинному, належали села Кам'яне, Князівка й частина Зносичів. Пан мав достатньо землі, яку 1 обробляли селяни за зерно, злоту чи дві. Відомо, що після аграрної реформи в Польщі (початок 20-х рр.) у Костопільському та Сарненському повітах було 39 господарств, площа кожного перевищувала 300 га. За цими даними з Рівненського обласного архіву можемо припустити, що в цю цифру входило й господарство названого поміщика, адже йому належали орні землі, ліси, луки та пасовиська. На хуторі Бердуха Младзяновський мав гуральню, маслобійню та пилораму. На місці, де виявили великий запас глини, поляки заснували цегельний завод, який існує і в наш час.

Стосовно маєтку, в якому мешкала панська родина, існує легенда. У старого пана було дві дочки й один син. Син закохався в знатну панянку з Польщі, яка поставила йому умову: вийде за нього заміж, якщо той побудує маєток, подібний польському урядовому будинку Бельведеру. Згодом на березі Случа стояв прекрасний маєток з білими колонами. За словами старожилів, пани з усіх-усюд з'їжджалися, щоб помилуватися новобудовою. Син поїхав свататися, але виявилось, що його кохана вже вийшла заміж і тільки насміялася над паничемселюком. Як свідчить Анна Возняк, онука Младзяновського, яка нині проживає у Варшаві, ця легенда є правдивою історією. Її дядько через невдале кохання втратив розум. , Польська родина проживала в Тинному до вересня 1939 року.

У 20-30 роках Тинне можна назвати польським військовим містечком. Посудіть самі: крім родини поміщика, який мав наполовину польську прислугу, у селі була польська "гайовка", яка нараховувала 15 лісників (у кожного була сім'я). У 1939-му, хто не встиг або не захотів виїхати на батьківщину, були вивезені до Сибіру чи розстріляні. До того ж, коли у 20-х рр. розпочинається грандіозне будівництво мережі оборонних об'єктів, сюди завозять 300 польських солдат для реалізації плану відгороджування капіталістичних країн від "червоної Росії". Кошти для будівництва надходили з країн Західної Європи. На території села та його околицях побудували 14

дотів (довгострокова опорна точка) і два шлюзи-мости, через які проходили вузькоколійки на ст. Немовичі. Казарми польського гарнізону розташовувалися в трьох місцях. В урочищі Толі" була штаб-квартира польського командування, яке керувало процесом будівництва мережі оборонних об'єктів на території кількох повітів.

У полум'ї війни

Усі люди, які пережили війну, з ким доводилося спілкуватися, казали: "Дай Боже, щоб той час ніколи не повернувся. Подякуйте Богу, що ви зараз мирно живете і не знаєте, що таке війна...".

Наприкінці літа 41-го в панському маєтку оселився німецький майор, якого націоналісти стратили, прив'язавши за ногу до коня, проволокли до лісу, де він і сконав. До 1944 року в Тинному не було ніякої влади, а точніше, панувало беззладдя. Коли в березні 1943 року поблизу Рудні-Бобруйської стояв загін Медведєва, у селі з'явилася розвідниця Софія. Вона ходила на зібрання, увійшла в довіру до місцево": населення й водночас збирала і інформацію про штаб ОУН-УПА. Коли Медведєв відійшов, зникла і Софія.

До 1944 року в Тинному було затишшя. Хіба що приходили радянські партизани чи націоналіст-забирали худобу, харчі, міняли коней. Десь у лісах, на околицях Тинного, відбувалися сутички радянських партизанів з націоналістами, німцями, польськими партизанами. Для жителів Тинного Водохреще стало подвійним святом, адже 19 січня село не дозволив спали, німцям загін радянських партизан. Вони відбили гестапівців на дорозі Зносичі-Тинне.

З 1945-1947 рр. відбувається радянська крау. У 1949-1950 рр. усі діти пішли навчатися у відбудований панський маєток. У селі почали діяти клуб і бібліотека. Але водночас із позитивними кроками радянської влади розпочинаються масові репресії та депортації до Сибіру тих, хто не хотів іти в колгосп або був причетний до діяльності УПА. Адже заможних селян офіційна ідеологія зображувала, як куркулів, лютих ворогів радянської влади, жорстоких експлуататорів. Хоча, як правило, основою їхнього добробуту були праця членів родини, ошадливість, хазяйновитість.

Наприклад, Овсія Царука, який отримав від батька 26 десятин землі, мав корови, воли, використовував найману працю, засудив за куркульство в м. Сарни трибунал і військ МВО Рівненської області за ст. 20-54 "а". Засуджений до десяти років позбавлення волі з конфіскацією майна. Відбував покарання в Комі АРСР. Коли відбув 7,5 року, справу переглянула комісія на чолі з Маленковим. Овсій Власович не раз повторював слова: "Далекий з шлях, пане брате, знаю його, знаю. Аж по серці похолоне, як його згадаю...". Реабілітований, як і сотні тисяч, посмертно.

Відомий період "відлиги", на жаль, не приніс пом'якшення державної політики щодо релігії. Віруючі України перестали бути рівноправними громадянами, перетворившись на людей другого гатунку. Багато хто пам'ятає той час, коли за вказівкою керівних органів православні храми руйнували або перетворювали на склади чи атеїстичні музеї, релігійні громади

ліквідували. Великого переслідування зазнали п'ятидесятницька й баптистська релігійні конфесії.

У 2 половині 50-х на початку 60-х років починається цькування на протестантські общини. Проходить хвиля нових судових процесів, масове вивезення в табори примусової праці на Північ чи до Сибіру, а з ними - понівечені людські долі. Ганна Коток з дитинства належала до общини п'ятидесятників. Січневого вечора 1952 року писала листа до односельців, які відбували покарання за віру. У хату зайшли 4 енкаведисти зі зброєю в руках. У той самий вечір заарештували 5 осіб. Ганна Андріївна відбувала покарання в таборах суворого режиму, працювала на будівництві залізничної коли в Комі АРСР. У сорокаградусний мороз носила дерева, рейки на плечах, копала траншеї. Через чотири роки повертається додому, так як комісія визнала її невинною. На жаль, жінка і до цього часу не ви-і знана реабілітованою.

Драматичний судовий процес над віруючими-п'ятидесятника-ми пройшов у Тинному в 1961 році. Засідання суду відбувалося в переповненому місцевими жителями приміщенні сільського клубу. Судді приїхали з райцентру. За викрикування відразу ж на місці штрафували на 10 рублів. Людей судили за віру в Бога, як злочинців. 8 осіб, яких звинувачували "в антирадянській пропаганді й агітації", засудили від 10 до 15 років ув'язнення та заслання в північно-східні області Росії, в основному до Воркути. Двоє з них померли в тюрмі. Були й такі, 3 і яких суд зняв звинувачення, ос кілька вони привселюдно відмовилися від віри. Доля кожної депортованої осудженої людини - це окрема трагічна епопея, під час якої вони пройшли поневіряння, знуцання.

На початку 90-х років у Тинному було побудовано православний храм Святої мучениці Параскеви, а також два молитовних будинки ХВС, до яких ідуть люди, несучи туди свої печалі та радості.

Світлана КОТОК